

From: Brita Iren Thomasson <Brita.Thomasson@sametinget.se>
To: Registrator <registrator@naturvardsverket.se>
CC: Espoo <espoo@swedishepa.se>
Subject: yttrande NV-00556-25
Date: 03.03.2025 14:38:10 (+0000)
Attachments: 2025-243 Yttrande avseende underrättelse enligt artikel 10 i Esbokonventionen om Lapplands etappplansplan för säkerhet och trafik 2050.pdf (3 pages)

Hej,
Sametingets remissvar bifogas.

Buerie heelsegigujmie / Med vänlig hälsning
Brita Iren Thomasson
Samhällsplanerare

SAEMIEDIGKIE/ SAMETINGET
Box 16
962 23 JÁHKÁMÁHKKE/JOKKMOKK
Gåassomesijje / Besöksadress:
Lärargatan 2
Tel 0971-559 84
www.sametinget.se

2025-03-03

dnr 5.2.1- 2025-243

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

kopia: espoo@naturvardsverket.se

Yttrande avseende underrättelse, enligt artikel 10 i protokoll om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen), om Lapplands etapplandskapsplan för säkerhet och trafik 2050

Ert dnr. NV-00556-25

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med syfte att förbättra och tillse att de svenska samernas möjligheter som urfolk att bevara och utveckla sin kultur främjas. Sametingets uppgift är att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas – däribland renskötselns intressen – vid nyttjandet av mark och vatten.

Ärendet

Sverige har blivit underrättade av Finlands miljöcentral, kontaktpunkt för Esbokonventionen och protokollet, om Lapplands förslag till etapplandskapsplan säkerhet och trafik 2050. Sametinget har fått möjlighet att lämna synpunkter på "Programmet för deltagande och bedömning". Syftet med planen är att svara på förändringar i verksamhetsmiljön när det gäller planering av markanvändningen med fokus på den geopolitiska situationen.

Sametingets synpunkter

Etapplandskapsplanen kan påverka den samiska markanvändningen på svensk sida på olika sätt. Om planerna innebär förändrad markanvändning till följd av till exempel ökade infrastrukturprojekt, ökade trafikflöden i gränsområdena och försvarsmaktens markanvändningsbehov finns risk för störningar för renar, renskötselns bedrivande samt övrig samisk markanvändning. Sametinget önskar därför att delta i den fortsatta miljöbedömningsprocessen av planen.

Sametinget har riktlinjer hur samråd och framtagande av miljökonsekvensbeskrivning i förhållande till samisk markanvändning.

Inflytande och samråd

- Berörda samer har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka beslut när mark inom det samiska traditionella området berörs.
- Verksamhetsutövaren ska ha dialog direkt med berörda samer om planerade exploateringar.
- Samrådet ska ske i ett tidigt skede.
- Berörda samer ska få så mycket information om åtgärden att de kan fatta ett informerat beslut om projektet och om de så önskar lämna sitt "fritt och informerade samtycke".
- Berörda samer ska ges möjlighet till ett effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande. För att nå ett effektivt deltagande avses; tidsaspekten, ekonomiska resurser¹ och att inga andra faktorer redan låst förutsättningarna.
- Samrådsförfarandet ska vara omfattande och resultera i ett positivt stöd för åtgärden hos en majoritet av de rådfrågade.
- Den samiska kulturen och de samiska rättigheterna/folkrättsliga principer ska respekteras.

Miljökonsekvensbeskrivningens (MKB) avgränsning avseende samisk markanvändning

För att förstå markens betydelse för renskötseln i området krävs information och kunskaper om hur samebyarna bedrivit, bedriver och avser att bedriva sin renskötsel och hur områdets funktion, både på lång och kort sikt, inverkar på samebyns renskötsel som helhet.¹ Den som avser att etablera en verksamhet ska enligt kunskapskravet i miljöbalken och miljöbedömningsförordningen se till att miljökonsekvensbeskrivningen tas fram med den sakkunskap som krävs. Verksamhetsutövaren behöver därmed ha god kännedom om samiska förhållanden och renskötseln som bedrivs i området. Det finns krav i lagstiftningen på att flera olika dimensioner ska belysas i miljökonsekvensbeskrivningen, både avseende landskap, kulturarv, hälsa och miljö. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför innehålla beskrivningar och konsekvenser av den planerade verksamheten för den samiska markanvändningen. Sametinget anser att Akwé: Kons riktlinjer² ska tillämpas för att förebygga och mildra negativ påverkan på den samiska kulturen samt för att bidra till att uppnå respekt för traditionell kunskap och sedvanebruk som är fastställda i artikel 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald.

I en MKB ska bland annat följande beskrivas:

- Hur, när och var renskötsel bedrivits, bedrivs och avser att bedrivas i det aktuella området
- Vilken funktion området har för renskötseln
- Samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom berörd samebyn samt påverkan på samebyns funktionella samband
- Kumulativa, permanenta, tillfälliga, sociala och kulturella effekter
- Redogöra för berörda riksintressen
- Redovisa förebyggande och skadelindrande åtgärder som vidtas för att minimera störningar på rennäringen

¹ MÖD, Dom meddelad 2020-11-12, Mål nr P 2707-19

² <https://www.sametinget.se/31707>

- Redovisa aktuell samt förutsägbar intrångsbild för berörd sameby
- Eventuell påverkan på angränsande samebyar
- Redovisa vad som framkommit i samrådet med berörd sameby
- Hur miljö kvalitetsmålen (särskilt *Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker, Levande skogar* samt *Levande sjöar och vattendrag*) påverkas.

För miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning avseende den samiska markanvändning hänvisas till vägledningen *Samisk markanvändning och MKB*³.

I Sametingets yttrande har enhetschef Eli Larsdotter beslutat efter föredragning av samhällsplanerare Brita Iren Thomasson, avdelningen samiska näringar.

³ <https://www.sametinget.se/26843>